

درس اول: هدایت الهی

* احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای برای سعادت ← ارائه برنامه‌های متفاوت توسط مکاتب بشری شده است.
 * فرا رفتن انسان از سطح زندگی روزمره ← رو به رو شدن با نیازهای بنیادین (برتر) ← دچار شدن به دغدغه و درد متعالی که نشانه‌ی بیداری و ورود به وادی انسانیت است. ← انسان محصور در نیازهای طبیعی نیست.

* **نیازهای بنیادین:** (۱) شناخت هدف زندگی ← ۱- انسان می‌خواهد بداند که برای چه زندگی می‌کند؟ ۲- کدام هدف به زندگی اش معنای تعالی می‌دهد؟
 یا برتر یا متعالی
 ↓
 برآمده از سرمایه‌های انسان است

(۲) درک آینده‌ی خویش ← آخرت ← پاسخ آن توسط کسی است که زاد و توشه سفر به آخرت را می‌داند

روزها فکر من این است و همه شب نخم که چرا غافل از احوال دل خویشتم

به کجا می‌روم؟ آخرت‌نمایی و طم
 درک آینده‌ی خویشتم

از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود
 شناخت هدف

- (۳) کشف راه زندگی
- ۱- راه زندگی یا چگونه زیستن
 - ۲- ارتباط دقیق با دو نیاز قبلی (جامع نیازها)
 - ۳- این نیاز دغدغه انسان‌های فکور و خردمند می‌باشد ← **یتفكرون اولی الالباب**
 - ۴- اهمیت: انسان فقط یک بار به دنیا می‌آید

مرد خردمند، هنرپیشه را، عمر و بایست در این روزگار

" **وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَّصُوا بِالْحَقِّ وَ تَوَّصُوا بِالصَّبْرِ** "

مقدم مؤخر

۱- خداوند در این آیه با سوگند به زمان زندگی انسان (عمر) او را تهدید به از دست دادن عمر و نرسیدن به هدف خلقت می‌کند.
 ۲- محفوظ ماندن از این زیان در گروه: ۱. ایمان ۲. عمل صالح ۳. سفارش دیگران به حق و صبر
 * احساسات شخصی و سلیقه‌ی فردی پاسخ‌گوی نیازهای برتر انسان نیست.

* **ویژگی پاسخ به نیازهای بنیادین:** (۱) جامع باشد. ← همه ابعاد آدمی را در بر می‌گیرد
 (۲) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد ← عمر محدود آدمی نمی‌تواند همه‌ی پاسخ‌های احتمالی را آزمون کند.
 * **ویژگی‌های کسانی که پاسخ به نیازهای بنیادین را می‌دهند:**

۱- آگاهی کامل از خلقت انسان
 ۲- آگاهی از سرنوشت انسان پس از مرگ

* **هدایت (۱) عام (تکوینی):** بر اساس حکمت خداوند هدایت یک اصل عام و همگانی است. چون همه موجودات را برای اهدافی آفریده است.
 (هدایت هر موجود متناسب با ویژگی‌های اوست)
 " **قَالَ رَبَّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى** " (ویژه انسانی‌ها)
 (۲) **هدایت ویژه انسان:** از طریق کتاب و پیامبران ← عقل هدایت ویژه نیست بلکه عامل کسب معرفت و بایدها و نبایدهاست.
 ارسال برنامه هدایت توسط پیامبران + تفکر انسان در آن + انتخاب آن + نتیجه رسیدن به هدف خلقت

" **رَسُولًا مَّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِنَلَّا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةً بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا** "

وظائف پیامبران
 علیت عزیز و حکیم بودن خدا معلولیت بینش راه بهانه‌گیری یا اتمام حجت در پی فرستادن پیامبران

"جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ... " و "لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا"

عامل حیات مادی موجودات

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ"

حیات روحانی

توحید عملی

۱- پذیرش دعوت خدا و پیامبر ← بهره مندی از حیات پاک

* نکات حدیث امام کاظم به هشام بن حکم

(۱) خداوند دو حجت بر مردم دارد :

الف- حجت آشکار (فرستادگان الهی) ب- حجت نهان (عقل)

(۲) فرستاده شدن پیامبران معلول تعقل بندگان در پیام الهی

(۳) پذیرش بهتر پیام الهی معلول برخورداری از معرفت برتر

(۴) داناتر بودن نسبت به پیام الهی، معلول برتری در تفکر و تعقل

(۵) داشتن رتبه‌ای بالا در دنیا و آخرت، معلول داشتن عقل کامل‌تر

نکته : بنابراین با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی پاسخ به سؤال‌های اساسی به دست می‌آید ← هر چند انسان مفقار است هر برنامه‌ی دیگری انتقاب کند.

"إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا"

زیان دیدن در آخرت

درس دوم : تداوم هدایت

* وحدت دینی "خداوند از دین همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود. و آنچه را ما به تو وحی کردیم و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم، این بود که دین را به‌پا دارید، و در آن تفرقه نکنید."

↓
به‌علت فطرت
مشترک
انسان‌ها

۱- دین همه‌ی انبیاء یکی بوده و به همین جهت خداوند می‌خواهد که آن را به پادارند و در آن متفرق نشوند.

۲- آنچه بر مشرکان سخت می‌آید وحدت دینی پیروان پیامبران می‌باشد.

"قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نپیمودند مگر پس از آن که به حقانیت آن آگاه شدند، آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت."

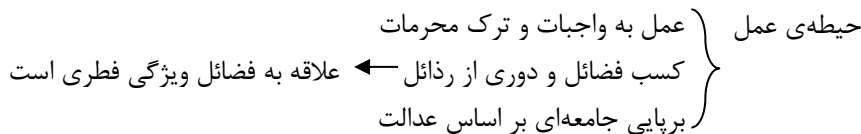
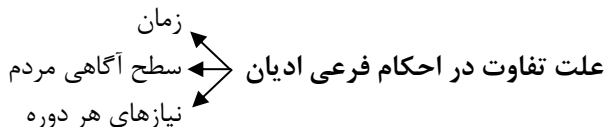
۱- حقیقت دین دارای ماهیتی است که بهترین معرف آن اسلام است

۲- آیه بر ریشه‌پیدایش ادیان مختلف اشاره دارد که مسبب آن، آن دسته از رهبران دینی بودند که با دانستن حقیقت و از روی ستم و تجاوز دعوت پیامبر جدید را رد می‌کردند.

" این دین آئین پدرتان ابراهیم است و او شما را از پیش مسلمان نامید."

" ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی؛ بلکه یکتاپرست (حق‌گرا) و مسلمان بود."

* یکسانی ادیان در اصول بوده است و گرنه شیوه‌ی انجام احکام در هر دین متفاوت است.

* علل آمدن پیامبران متعدد (۱) لزوم استمرار در دعوت و ترویج پیوسته‌ی آن ← لازمه‌ی استقرار و ماندگاری یک دعوت

تعالیم سبک زندگی مردم شود دشمنان نتوانند آن را کنار بگذارند

(۲) رشد تدریجی سطح فکر جوامع و اقوام

حدیث : " انا معاشر الانبیاء امرنا ان نكلم الناس علی قدر عقولهم "

(۳) تحریف تعلیمات پیامبر پیشین، به دلیل (الف) ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی (ب) عدم توسعه کتابت

- * دلایل ختم نبوت (۱) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی ← در مقابل رشد تدریجی سطح فکر مردم است (عوامل تجدید نبوت)
- ← مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند
 - ← آمادگی فکری و فرهنگی جوامع دیگر
- شروع نهضت علمی با ورود اسلام (تربیت دانشمندان)
- (۲) حفظ قرآن کریم از تحریف ← ۱. عنایت الهی ۲. اهتمام پیامبر ۳. تلاش مسلمانان (عدم نیاز قرآن به تصحیح و جاودانه بودن آن)
- (۳) وجود امام معصوم ← انجام مسئولیت های پیامبر (ص) (به جز دریافت و ابلاغ وحی) توسط امامان
- (۴) پویایی و روزآمد بودن اسلام: (۱) توجه به نیازهای متغیر در عین توجه به نیازهای ثابت
- { داد و ستد ← نیاز ثابت
- { روش و شیوه ی آن ← نیاز متغیر
- ← توسط فقیهان و مجتهدان احکام آن تنظیم می شود
- (۲) وجود قوانین تنظیم کننده ← (لاضَرَرَّ وَ لا ضِرَارَ فی الاسلام)
- نکته: از آنجا که فراوند پیامبران را می فرستد و اوست که نیاز یا عدم نیاز به پیامبر را در هر زمان می داند، تشفیص زمان فتم نبوت با فراست.
- نکته: آمدن پیامبر بریر برین معناست که بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی اکنون پاسخگوی مسائل و نیازهاست.
- علل عدم قبول چند دینی در دنیا:

- ۱- هر پیامبری با آمدن پیامبر بعدی بشارت می داد ← عدم قبول پیامبر جدید به معنای عدم ایمان به پیامبران گذشته است
- ۲- قرآن تنها کتابی است که تمام محتوای آن از جانب خداست.

" وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ "

- ۱- ماهیت دین مورد قبول خداوند که موجب رستگاری دنیا و آخرت می شود اسلام است.
- ۲- وجود چند دینی مورد قبول خداوند نیست ← لزوم پذیرش اسلام
- ۳- یکی از جلوه های خسران زندگی در آخرت عدم قبول اسلام است.
- ۴- ایمان به آخرین پیامبران به معنای ایمان به همه ی پیامبران قبلی است. زیرا همه، مردم را به سوی خدا دعوت می کردند نه خود!

درس سوم: معجزه جاویدان

- * اعجاز پیامبران
- { برای اثبات ارتباط پیامبران با خداوند
- { قرآن ← "آیت" ← نشانه ی نبوت
- { دانشمندان اسلامی ← "معجزه" ← عجز و ناتوانی دیگران در انجام آن

* مراتب مبارزه طلبی قرآن:

- مرحله ۱: کسانی که در الهی بودن قرآن شک دارند ← آوردن کتابی همانند
- مرحله ۲: برای نشان دادن عجز و ناتوانی شکاکان ← آوردن ۱۰ سوره همانند
- مرحله ۳: برای نشان دادن نهایت عجز و ناتوانی شکاکان ← آوردن ۱ سوره همانند = تحدی

" أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ "

- ۱- ادعای شکاکان در مورد غیر الهی بودن قرآن
- ۲- راحت ترین راه برای غیرالهی نشان دادن قرآن آوردن سوره ای مانند آن است ← مرحله ۳

" قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا "

- ۱- اعلام فوق توان بشر بودن قرآن
 - ۲- مرحله ۲ مبارزه طلبی
 - ۳- اعلام جاودانگی قرآن
 - ۴- جاودانگی قرآن در هر صورت ممکن ← حتی با همفکری همه انسان ها
- تاکید بر فوق توان بشر بودن قرآن

- * جنبه های اعجاز قرآن: (۱) لفظی ← زیبایی لفظی، ساختار موزون کلمات و جمله، شیرینی بیان، رسایی در معنا با وجود اختصار که از همان ابتدای رساندن معنایه بهترین وجه بعثت مورد توجه بود که موجب عدم اجازه سران مشرکان از عبور مردم از در خانه پیامبر می شد. نفوذ خارق العاده قرآن و مسلمان شدن ادیبان و دانشمندان در سایه آن
- (۲) محتوایی: (الف) انسجام درونی در عین نزول تدریجی: صحبت در مورد موضوعات متنوعی و عدم ناسازگاری میان آیات
 "أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا"
 راه پی بردن به انسجام درونی ← علت انسجام درونی ← عدم تعارض
- (ب) تاثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت ← طرح مسائلی همچون عدالت خواهی، علم دوستی و حقوق برابر
- (ج) جامعیت و همه جانبه بودن ← صحبت قرآن در مورد تمام مسائل حیاتی ← برنامه‌ی هدایت انسان
- (د) ذکر نکات علمی ← انبساط جهان ← "وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ"
 تفاوت اثر انگشتان انسان‌ها
 حرکت زمین (ذلول)
 خلقت موجودات از آب ← "وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا"
 "لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا"
- * امی بودن پیامبر ← اثبات الهی بودن قرآن
 "وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكُمْ إِذْ لَأُرْتَابُ الْمُبْطِلُونَ"

درس چهارم: گستره‌ی رسالت پیامبر(ص)

- * رسالت پیامبر(ص) (۱) دریافت و ابلاغ وحی { نویسندگان آیات: کاتبان وحی ← مرتب و تظیم کردن آیات قرآن
 حافظان آیات: حافظان وحی
- (۲) تعلیم و تبیین تعالیم وحی (مرجعیت دینی) ← گفتار و رفتار پیامبر به عنوان اولین مرجع فهم آیات
 آموزش جزئیات احکام، که کلیاتشان در قرآن است
- (۳) اجرای قوانین الهی از طریق ولایت بر جامعه (ولایت ظاهری)
 امام باقر(ع): بنی الاسلام علی خمس علی الصلاة و الزکاة و الصوم و الحج و الولاية و لم یناء بشيء
 کمانودی بالولاية: اهمیت برقراری ولایت و حکومت اسلامی
- * دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی
 (الف) ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام { اسلام یک دین اجتماعی است
 اجرای عدالت در جامعه از اهداف پیامبران بوده است
 احکام اجتماعی اسلام در سایه حکومت اسلامی انجام می شود (زکات- خمس- امر به معروف و نهی از منکر....)
- "لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ"
 (ب) ضرورت پذیرش ولایت الهی و نپذیرفتن طاغوت ابزار بر پای عدالت
 "أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يَرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا"
 ۱
- ۱- مخاطب آیه مدعیان ایمان به کتب آسمانی هستند، در حالی که حل داوری و مشکلات خود را نزد ناهلان می‌برند.
 - ۲- مراجعه به طاغوت حرام است ← علیت ایمان‌پنداری و نداشتن ایمان حقیقی معلولیت ارجاع مشکلات به طاغوت و در پی آن گمراه شدن توسط شیطان
 - ۳- پیروی از طاغوت فریب بزرگ شیطان است ← "ضَلَالًا بَعِيدًا"
- * ولایت معنوی: { مرتبه‌ای برتر و بالاتر از ولایت ظاهری و به خاطر عبودیت و بندگی ایشان اعطا گردید.
 - واسطه‌ی فیض خالق به مخلوق بودن پیامبر (به اذن الهی)
 - نمونه‌ای از آن هدایت معنوی می‌باشد که به میزان ایمان و عمل افراد بستگی دارد که با الهام بر روح و جان وی انجام می‌شود،
 مانند حضرت علی (ع): "روزی رسول خدا (ص) هزار باب علم به رویم گشود که از هر کدام هزار باب دیگر گشوده می‌شد"

* ضرورت عصمت:

(الف) رفتار : اعتماد به پیامبر از بین می‌رود و مردم از او پیروی نمی‌کنند.

(ب) مسئولیت در خوزه رسالت:

- ۱) دریافت و ابلاغ وحی ← ۱- دین الهی به درستی به مردم نمی‌رسد
- ۲) تعلیم و تبیین دین ← ۱- انحراف در تعالیم دین پیدا می‌شد.
- ۳) اجرای فرامین الهی ← ۱- گمراهی مردم در هنگام انجام دستورات الهی

نکته : دور شدن از لطف و رحمت الهی و پینش عمیق به ترتیب علت دوری پیامبران از فطا و گناه ← علت عصمت پیامبران

* قدر شناسی از پیامبر ← تلاش و مجاهده و اتحاد و همدلی برای جلوگیری از بی‌اثر شدن زحمات پیامبر

- امام خمینی (ره) : ای مسلمانان جهان که به حقیقت اسلام ایمان دارید، به پا خیزید و در زیر پرچم توحید و در سایه تعلیمات اسلام مجتمع شوید تا دست خیانته ابر قدرت‌ها را از ممالک خود و خزائن سرشار آن کوتاه کنید....

* راه‌های حفظ وحدت مسلمانان ← جلوگیری از تجزیه کشورهای اسلامی و تاراج منابع آنهاست.

- ۱- خودداری از اهانت به مقدسات سایر مسلمانان ← اعتقادات خود را با دانش اعتلا بخشیم تا با دیگران بر اساس استدلال صحبت کنیم
- ۲- دفاع درست از مظلومان مسلمان

پیامبر (ص): هرکس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد، بشنود اما به یاری آن مظلوم برنخیزد، مسلمان نیست

۳- کسانی که به ظاهر خود را مسلمان معرفی می‌کنند ولی با دشمنان اسلام دوستی می‌کنند بشناسیم و فریب آن‌ها را نخوریم ← ^{نتیجه} مردم با دشمنان اسلام دوستی می‌کنند.

درس پنجم: تداوم رسالت

* رحلت پیامبر (ص) ← اتمام قلمرو دریافت و ابلاغ وحی ← ادامه قلمروهای مرجعیت دینی و ولایت ظاهری توسط امام

* تعیین امام ← توسط خداوند بوده است زیرا فقط خداوند دانا به وجود ویژگی‌های امامت در یک فرد است.

۱) نزول آیه انذار (یوم الانذار) ← ۳ سال بعد از بعثت بنا بر فرمان خدا، به پیامبر ۴۰ نفر از بزرگان بنی هاشم را دعوت و حضرت علی را به عنوان جانشین خود انتخاب کرد ← ابلاغ این موضوع در روزهای اول بعثت نشان از اهمیت بالای موضوع جانشینی دارد و اینکه نمی‌توان انجام آن را به عهده ی مردم سپرد.

۲) نزول آیه ولایت

"إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ"

۱- آیه در نزدیک ظهر و در شأن حضرت علی و بیان ویژگی جانشین پیامبر می‌باشد که عبارت است از:

نکته: نزول این آیه به هنگام حضور مردم به آن جهت بوده است که مردم به هشتم فور ببینند.

- ۱) مومن به خدا
- ۲) برپاکننده نماز
- ۳) صدقه‌دهنده در رکوع

۳) نزول آیه تطهیر ← درب خانه حضرت فاطمه خوانده می‌شود.

"إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا"

۱- نزول آیه در منزل امه سلمه

۲- در بیان عصمت اهل بیت که علت معیار بودن عمل آنها برای سایر انسان‌ها است.

۳- مقدم بر دعای پیامبر (ص) : خدایا اینان اهل بیت من هستند...

۴) حدیث جابر ← به جهت معرفی اولوالامر

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ"

۱- لزوم اطاعت از خدا، پیامبر و صاحبان امر (افراد معرفی شده به عنوان ۱۲ امام در حدیث جابر) در هر عصر .

۵) حدیث ثقلین ← "إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ (ثَقَلَيْنِ) كِتَابَ اللَّهِ وَعِزَّتِي أَهْلَ بَيْتِي مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي أَبَدًا، فَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا" ← در آخرین روزهای عمر پیامبر

۱- جاودانگی عصمت اهل بیت در کنار قرآن (ثقلین لازم و ملزوم یکدیگرند) ۲- تمسک به قرآن و اهل بیت ← جلوگیری از گمراهی

۶) حدیث منزلت ← اعلان ختم نبوت

پیامبر (ص) خطاب به حضرت علی : أنت مني بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي
ختم نبوت

۷) حدیث غدیر ← سال دهم هجرت، روز هجدهم ماه ذیحجه در " حجة البلاغ " یا " حجة الوداع " به دنبال نزول آیه ۶۷ مائده
 "بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْكَافِرِينَ"

۱- نزول آیه قبل از واقعه غدیر

۲- برابردانستن اهمیت تعیین جانشین با رسالت پیامبر

۳- تضمین جان پیامبر در برابر خطرات احتمالی تعیین جانشین

۴- بی بهره ماندن منافقان از انوار هدایت الهی

۵- حدیث غدیر بعد از نزول این آیه با عبارت "من اولی الناس بالمومنین من انفسهم" شروع و با "من کنت مولاه فهذا علی مولاه" پایان یافت. (این جمله ۳ بار تکرار شد) ← مردم برای عرض تبریک و شادباش نزد امام آمدند و با وی بیعت کردند.

نکته: لازمی امامت، علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه می باشد.

درس ششم: پیشوایان اسوه

"لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا"

مقام الگویی پیامبر در جایگاه رهبری ۱

ویژگی های کسانی که مقام الگویی پیامبر را می پذیرند: ۱. امید به خدا و روز آخرت ۲. یاد دائمی خداوند

* ویژگی های حکومت پیامبر

۱- تلاش برای برقراری عدالت ← با قاطعیت عمل می نمود

- این اقدام در حالی بود که در جوامع آن روز تبعیض یک قانون پذیرفته شده بود

- اقدامات: تقسیم بیت المال - عدم تفاوت میان عرب و غیر عرب - بردباری در برابر تزییع حقوق خود و مجازات متجاوزان در برابر حقوق مردم - برابردانستن همه افراد برای اولین بار

- پیامبر علت سقوط اقوام پیشین را تبعیض در اجرای عدالت می دانست.

۲- محبت و مدارا با مردم

- رفتار محبت آمیز پیامبر با مردم ← ۱. او را پدر خود می خواندند ۲. در سختی ها به او پناه می بردند

- پیامبر (ص): عیب دیگران را نزد من بازگو نکنید ← با دلی پاک با شما معاشرت کنم

- اقدامات: پهن کردن ردای خود برای مهمان - همراهی آنان اگر در مورد آخرت سخن می گفتند و هم سخن شدن با آنها اگر در مورد خوردنی و آشامیدنی صحبت می کردند. (جز در موارد حرام)

۳- سخت کوشی در هدایت مردم

- علاقه مندی پیامبر در هدایت مردم ← دور نشدن او از مردم حتی به واسطه سختی و آزارهای این راه ← قرآن: بر هدایت شما حریص (یعنی بشدت علاقمند)

- پیامبر (ص) در مقابل همه سختی های هدایت با صبر و بردباری به هدایت مردم می پرداخت ← "لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ"

- بزرگان قبایل جنگ های علیه ایشان به راه می انداختند ← پیامبر سعی بر هدایت آنان داشت

- اقدامات: پیران و زنان و کودکان را نکشید - حیوانات حلال گوشت را نکشید مگر برای تغذیه... حمایت از کسی که دوست دارد از حقیقت اسلام بداند.

۴- مبارزه با فقر و محرومیت

- تلاش پیامبر برای ساخت جامعه ای آباد موجب (علت): ۱. تشویق مردم به کار ۲. بیزاری از بیکاری ۳. مذمت کسانی که فقط عبادت می کردند

- اقدامات: احترام به فقیران و رفاقت با آنان - ملاک ندانستن ثروت برای برتری - گفت و گو صمیمانه با فقیرترین و محروم ترین مردم

* نکات حدیث امام علی (ع) در مورد تربیت او در دامان پیامبر (ص):

- نه هرگز رفتاری ناشایست از من مشاهده کرد... ← عصمت امام علی (ع)

- پیامبر هر روز پرچمی از خوی های نیکو را بر من می افراشت ← ولایت معنوی

- آنچه را من می شنوم تو ام می شنوی جز اینکه تو پیامبر نیستی بلکه وزیر هستی ← ختم نبوت و حدیث منزلت

نکته: شیعه به معنای پیرو و کسانی هستند که امام علی (ع) را جانشین پیامبر می دانند.

* ویژگی های امام علی (ع)

۱- عدالت بی مانند

- در آغاز حکومت با الگوگیری از سیره پیامبر عدالت و مبارزه با تبعیض شروع شد

- در روزهای آغازین حکومت ← "گروهی بیش از حق خود... اینان ننگ دنیا و عذاب آخرت را خریده اند..."

- فردای روز آغازین ← تقسیم بیت المال به تساوی ← "سوگند به خدا اگر همه دنیا را به من بدهند به اندازه گرفتن پوست جوی..."

- در ابتدای حکومت ← اصلاح امور و برکناری فرمانروایانی که به ناحق به پست و مقام رسیده بودند ← در این کار چنان مصمم بود ← به مصلحت‌اندیشی یاران توجه نداشت

۲- علم بی‌کران ← یکی از ابعاد شگفت‌انگیز امام علی (ع)

- نوح‌البلاغه ← دانشمندان برای استفاده بیشتر مردم شرح آن را نوشته‌اند

"أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بِأَبْهَائِهَا فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِ الْبَابَ" و جوب پیروی از دانش امام علی (ع)

امام علی (ع): «..... هر گاه در حضور پیامبر سکوت می‌کردم، ایشان پیشگام می‌شد و مرا از دانش خود بهره‌مند می‌ساخت ← ولایت معنوی

درس هفتم: وضع فرهنگی و سیاسی پس از رسول خدا (ص)

"وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ"

۱- از نظر قرآن کریم مهمترین خطری که پس از رحلت رسول خدا مسلمانان را تهدید می‌کرد بازگشت به دوران جاهلیت بود.

۲- سپاس‌گزاران واقعی نعمت رسول خدا، کسانی معرفی شده‌اند که در راهی که پیامبر بنانهاده ثابت قدم بمانند.

* حضرت علی عامل حکومت بنی‌امیه را سستی مسلمانان در دفاع از حق عنوان می‌داشت.

* نکات سخنان امام علی (ع) در مورد دوران بعد از خود

- شامیان بر مردم پیروز می‌شوند زیرا در راه باطل زمامدارشان فرمانبرداران

- قلب انسان به درد می‌آید که آن‌ها در مسیر باطل متحدند و شما در راه حق متفرقید

- امام علی حکومت بنی‌امیه را: ۱. سرپیچی مردم از دستورات امام ۲. اختلاف و تفرقه مسلمین

- هر حرامی را حلال می‌کنند

- دو دسته بگیرند: ۱. گروهی برای دنیا که به آن نرسیده‌اند ۲. گروهی برای دین خود که آن را از دست داده‌اند

* دلایل حفظ اسلام پس از رحلت رسول: (۱) تحول معنوی و فرهنگی ایجاد شده در عصر پیامبر

(۲) قرآن و ائمه اطهار

* مسائل و مشکلات (۱) ممنوعیت از نوشته شدن

عصر ائمه (ع): احادیث پیامبر

۱- احتمال خطا در نقل احادیث و کم و زیاد شدن عبارات یا فراموش شدن آن‌ها

۲- فراهم آمدن شرایط برای جاعلان حدیث تا با اغراض شخصی احادیث را جعل کنند یا از نقل برخی خودداری کنند

۳- دخالت دادن سلیقه‌ی شخصی در احکام دینی به علت بی‌بهره ماندن از یک منبع مهم هدایت

۴- نبود مدرک و منبع برای تشخیص حدیث درست از نادرست

(۲) تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث ← برخی از عالمان وابسته به قدرت و گروهی از علمای اهل کتاب (یهودیان و مسیحیان)

مانند: کعب الاحبار آیات و معارف اسلامی را مطابق با افکار خود و موافق با منافع قدرت‌مندان

تعلیم و تفسیر می‌کردند و آنان جایزه می‌گرفتند

گفته شدن داستان خرافی در مساجد در مورد پیامبران

(۳) ارائه الگوهای نامناسب ← به انزوا کشیده شدن شخصیت‌های اصیل اسلامی = برجسته شدن افراد نالایق و به دور از

معیارهای اسلامی

عدم ظهور انسان‌های آزاده و با ایمان همچون مقداد و عمار...

(۴) تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

* جاهلیت با لباس جدیدی وارد زندگی اجتماعی شد

* طالبان قدرت و ثروت و قرب و منزلت یافتند

* شخصیت‌های باتقوا و جهادگر مورد احترام و اعتماد پیامبر (ص) منزوی شدند

* ساخت کاخ‌ها و خزائن

* تبدیل جامعه مؤمن و فداکار به جامعه راحت طلب و تسلیم

* عدم توانایی ائمه اطهار در همراه کردن دیگران با خود

حکومت پیامبر بر اساس برابری و مساوات بنا شده و ملاک گرامی بودن تقوا بود.

بعد از حکومت ایشان

ساخت کاخ‌ها و خزائن

نکته: به کلمات «منزوی» در مشکلات ۳ و ۴ دقت کن

اندیشه و تحقیق

چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر اکرم (ص) آماده کرد؟
 منع نوشتن احادیث پس از رحلت پیامبر
 نیاز حاکمان جور و صاحبان قدرت به توجیه موقعیت خود و هم چنین اقدامات مخالف اسلام آنان بود

درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین

* تذکرات امام علی (ع) در مورد دوران بنی امیه:

۱. دروغ رایج شد، قرآن کم بها شد، حق پوشیده شد و باطل رایج گردید.
۲. منکر افزایش یافت، معروف کاهش یافت و از راهنمایی های قرآن فاصله گرفتند.

* راه رهایی مسلمانان از اوضاع بنی امیه از نظر امام علی (ع):

- ۱- پیروی از قرآن، با شناخت فراموش کنندگان قرآن و با مقابله با دشمنان قرآن ممکن است.
- ۲- قدم گذاشتن در راه رستگاری، با شناخت رها کنندگان و تبعیت کنندگان صراط مستقیم و با مقابله با رها کنندگان امکان پذیر است.
- ۳- وفا کردن به عهد، با شناخت شکنندگان پیمان و با مقابله با پیمان شکنان ممکن است.
- ۴- نظر دادن و حکم کردن اهل بیت حکایتگر توانایی و دانش آنهاست. ← راه حل نهایی مسلمانان

* اقدامات مربوط به مسئولیت‌های دوگانه امامان

الف) اقدامات مربوط به مرجعیت دینی (۱) تعلیم و تفسیر قرآن کریم ← آشکار کردن رهنمودهای قرآنی و بهره‌مندی مشتاقان، در مقابل ارائه الگوهای نامناسب تحریف و جعل

ب) اقدامات مربوط به مرجعیت دینی (۲) اقدام برای حفظ سخنان و سیره پیامبر (ص)

هریک از امامان علاوه بر این که ۱. علوم را به امام بعد از خود می سپرد سعی می کرد ۲. آنها را در جامعه گسترش دهد

مثال: امام رضا (ع): کلمة لا اله الا الله حصنی فمن دخل حصنی امن من عذابی (حدیث سلسله الذهب)

تجلی توحید در زندگی اجتماعی با پذیرش ولایت ائمه انجام می شود به جهت توالی اسامی امامان

۳) تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو ← با گسترش سرزمین اسلامی

فراهم آمدن کتاب‌های: ۱- نهج البلاغه ۲- صحیفه سجادیه

۴) تربیت شخصیت های اسلامی

امام رضا (ع): " و انا من شروطها " ← معرفتی خویش به عنوان امام بر حق (اقدامات ولایت ظاهری)

نکته: تلاش ائمه (علت) سبب شد که فقیقت اسلام برای پیوندگان پوشیده نماند.

ب) مجاهده در راستای ولایت ظاهری، به دو جهت: (۱) اداره جامعه از طرف خدا به امامان واگذار شده بود

(۲) سکوت در برابر ظلم و زیر پا گذاشتن قوانین اسلام را گناه می دانستند (بنا به وظیفه‌ی امر به معروف

و نهی از منکر)

اقدامات ۱- عدم تاکید حاکمان ← تفاوت های رفتاری حاکمان را در نظر داشتند (در مواردی که بر طبق دستور اسلام عمل می کردند)

به شیوه‌های مختلف به اطلاع مردم می‌رساندند

۲- معرفی خویش به عنوان امام بر حق ← به گونه‌ای که مردم بدانند تنها آنان جانشینان رسول خدا هستند.

گفته‌ی امام صادق در روز عرفه و مراسم حج

۴- انتخاب شیوه‌ی درست مبارزه ← تفکر اسلام راستین باقی بماند

به گونه‌ای که: بنای ظلم بنی امیه و بنی عباس سست شود

روش زندگی امامان به نسل‌های آینده منتقل شود

نکته ۱: مبارزه‌ی امامان به یک هدف فتم می‌شود اما شیوه‌ی مبارزه‌ی آنها متناسب با شرایط سیاسی و فرهنگی متفاوت بود.

نکته ۲: تقیه: مفقی نگه داشتن اقدامات مورد حساسیت دشمن به جهت ضربه زدن بیشتر و کم‌تر ضربه خوردن ← مفقی نگه داشتن ارتباط با یاران نمونه‌ای

از آن است.

+ویژه انسانی‌ها+

- * امام علی (ع) پس از اینکه حق مسلم خود در رهبری جامعه اسلامی برای حفظ نظام نوپای اسلامی ۱- سکوت پیشه کرد، ۲- در عین حال گوشه‌گیری هم در پیش نگرفت، ۳- هر جا که کاری خلاف موازین اسلامی می‌دید انتقاد می‌کرد، ۴- هر جا که از آن حضرت کمک می‌خواستند آنان را یاری می‌نمود.
- * امام حسن مجتبی (ع) با سنجیدن شرایط، سرانجام صلاح را بر آن دید که بر خلاف میل خود با معاویه قرارداد صلح را امضا کند، ولی معاویه بندهای قرارداد را زیر پا گذاشت.
- * امام حسین (ع) وقتی یزید به حکومت رسید، روش خود را تغییر داد و علیه او قیام کرد.
- * امام سجاد (ع) در کنار گسترش معارف از طریق دعا به تجدید حیات نهضت شیعیان پرداخت.
- * در اثر فعالیت‌های امام سجاد (ع) و قوت گرفتن مجدد شیعیان و ضعف تدریجی بنی‌امیه، زمان معرفی اسلام اصیل در دوران امام باقر (ع) فرا رسید. ایشان یک مدرسه علمی در مدینه پایه‌گذاری کرد.
- * در زمان امام صادق (ع) ناخشنودی نسبت به دستگاه بنی‌امیه به اوج رسیده بود، ایشان مبارزه خود را علنی‌تر کردند و حتی قیام زیدبن علی عموی خود را تأیید نمودند.
- * در زمان امام کاظم (ع) دوره اختناق شدید بود و مبارزه خود را آشکار و مخفی ادامه دادند و سال‌های طولانی را نیز در زندان به سر برد.
- * ده سال از امامت امام رضا (ع) در دوره هارون عباسی بود و با روی کار آمدن مأمون، زمینه فعالیت شیعیان بیشتر شد.
- * با شهادت امام رضا (ع) مرحله بسیار سختی برای شیعیان و علویان پدید آمد. با تمام سخت‌گیری‌های سه امام بعد، معارف بازمانده از پدران گرامی خود را حفظ کردند و از طریق شاگردان به نسل‌های بعد رساندند و مانع نابودی مکتب اهل بیت (ع) شدند. به عنوان مثال «زیارت جامعه کبیره» یکی از منابع معرفتی شیعه است که توسط امام هادی (ع) بیان شده و یاران آن امام برای ما شیعیان نقل کرده‌اند، این زیارت مانند یک درس امام‌شناسی است.
- * در این دوره ارتباط امامان از طریق وکلا و نمایندگان اوج گرفت و ارتباط از طریق وکیل، زمینه را برای غیبت امام عصر (ع) نیز آماده کرد و در دوره غیبت صغری امام چهارم نایب خاص تعیین کرد، در این دوره مردم به این نایبان مراجعه می‌کردند.
- * ما پیرو شیعه انسان‌هایی هستیم که جان و همه زندگی خود را برای نجات و رستگاری انسان‌ها فدا کردند. البته آنان هم‌اکنون ناظر بر ما هستند، باید به گونه‌ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران نسبت به شیعیان نشویم.
- * شیعه بودن تنها به اسم نیست، بلکه اسم باید با عمل همراه باشد تا پیرو حقیقی پدید آید که امام صادق (ع) در این باره می‌فرماید: «مایه زینت ما باشید نه مایه زشتی و عیب».
- * **وظیفه ما در برابر پیامبر (ص) و امامان (ع)** ← به گونه‌ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران به شیعیان نشویم ← **شیعه‌ی با عمل**
- امام صادق (ع) : مایه زینت و زیبایی ما باشید، نه مایه زشتی و عیب

درس نهم: عصر غیبت

* امام مهدی (عج) : تاریخ تولد : جمعه، نیمه شعبان سال ۲۵۵ هجری

محل تولد : سامرا

آغاز امامت : سال ۲۶۰

غیبت صغری : ۲۶۰-۳۲۹ ← ارتباط از طریق نواب اربعه (نواب خاص)

غیبت کبری : از سال ۳۲۹ هجری با مرگ آخرین نایب

"ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ"

۱- رفتار روح جمعی جامعه مقدم بر تغییر نعمت‌دهی خدا اعلام شده است (نعمت‌دهی خداوند مقدم بر رفتار انسان هاست)

۲- زمینه ساز هلاکت یا سربلندی جامعه، اعمال مردم آن است

* علت غیبت امام مهدی (عج) : به سبب قدرناسناسی و ناسپاسی مردم و در خطر بودن جان آن حضرت خداوند آخرین حجت خود را از نظرها پنهان کرد.

(۲)

(۱)

نکته ۱ : با اینکه حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس عاملان اصلی به شهادت رسیدن امامان بودند اما:

۱. مردم تسلیم آن‌ها شدند ۲. وظیفه‌ی امر به معروف و نهی از نکر را انجام نمی‌دادند

نکته ۲ : مبارزه مردم با حاکمان ← رسیدن فلاخت به ائمه و حرکت جامعه بشری در مسیر صبیح کمال

امام علی(ع): زمین از حجت خدا (امام) خالی نمی ماند اما خداوند به علت ستمگری انسان ها و زیاده روی در گناه . خداوند آنان را از وجود حجت در میانشان بی بهره می سازد ← تا جایی که انسان ها شایستگی ظهور پیدا کنند (۱) (۲)

* امامت حضرت مهدی: غیبت امام در مقابل ظهور است نه حضور
 در دوره ی غیبت
 امیرالمومنین(ع): حجت خداوند در میان مردم حضور دارد از معابر و خیابان ها عبور می کند ...
 امام عصر: بهره بردن از من در عصر غیبتم، مانده بهره بردن از خورشید است هنگامی که پشت ابرهاست .
 * بخش اصلی رهبری ایشان مربوط به ولایت معنوی می باشد به ویژه برای شیعیان و محبان
 نامه ی امام به شیخ مفید: ما از احوال شما آگاهیم و هیچ چیز از اوضاع شما بر ما پوشیده و مخفی نمی ماند...
 نمونه ای از این یاری ها: هدایت باطنی افراد، حل برخی مشکلات علمی علما...

نکته: موعود و منبئ طرح مشترک پیامبران الهی در مورد آینده تاریخ و تحقق وعده ی پیروزی حق بر باطل است ← افتلاف ادیان در مورد پلنگی ظهور است

آینده ی تاریخ: "وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا"
 انتظار خداوند از مومنان صالح

- ۱- وعده خداوند به مومنان صالح در آینده تاریخ (به ترتیب): ۱. حکمرانی در زمین ۲. استقرار دین آنها ۳. از بین بردن ترس آنها
- "وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ"
- ۱- وعده خدا به صالحان در آینده تاریخ: ۱- به ارث بردن زمین ← وعده مشترک و وحدت آفرین در کتب آسمانی
- "وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ"
- ۱- وعده خدا به مستضعفان در آینده تاریخ (به ترتیب): ۱) امام و پیشوای مردم ۲) به ارث بردن زمین

* مشخص بودن نام پدر و مادر امام زمان ← شناخته شدن ماجراجویان فریب کار
 * زنده بودن و حضور ایشان: ۱. درخواست از امام و تلاش برای کسب رضایت او
 * پویایی جامعه شیعه در طول تاریخ: (۱) گذشته سرخ ← شهادت در راه عدالت خواهی، آرمانگرایی، حقیقت جویی
 (۲) آینده سبز ← دوری از طاغوت- تلاش برای گسترش عدالت

* مسئولیت های منتظر: (۱) تقویت ایمان و معرفت و محبت به امام
 پیامبر اکرم(ص): هرکس دوست دارد خدا را در حال ایمان کامل و مسلمانی مورد رضایت او ملاقات کند ولایت و محبت امام
 پیامبر (ص): "مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً"
 * عصر غیبت عصر دودلی ها و شک تردیدهاست
 پیامبر اکرم (ص): بزرگترین مردمان در ایمان و یقین کسانی هستند که در روزگاران آینده زندگی می کنند...
 راه های افزایش معرفت: الف) شناخت جایگاه امام ب) آشنایی با شیوه حکومت داری ایشان ج) آشنایی با صفات ایشان
 ۲) پیروی از امام عصر (عج) ← با پیروی از عالمان دین است، عمل به احکام، نفی طاغوت
 رسول خدا: خوشا به حال کسی که به حضور قائم برسد در حالی که پیش از قیام او نیز پیرو او باشد
 ۳) ایجاد آمادگی در خود و جامعه ← منتظران عصر غیبت را عصر آماده باش می دانند
 * ویژگی های یاران مهدی (از نظر امام صادق): یاران مهدی مردمانی سرشار از یقین...
 * شروط بیت با امام زمان (از نظر امام علی): در امانت خیانت نکنند، اهل دشنام نباشند...
 * هسته مرکزی یاران امام ۳۱۳ نفر به تعداد یاران پیامبر در جنگ بدر می باشد بیشتر آنان را جوانان و طبق گفته امام باقر (ع) ۵۰
 ویژگی کسانی که آماده ظهور می شوند:
 ۱. قبل از ظهور در صحنه فعالیت های اجتماعی و نبرد علیه باطل حضور داشته باشند ۲. ایستادگی در مقابل شیاطین درون و برون
 ۴) دعا برای ظهور ← در انتظار ظهور بودن از برترین اعمال عصر غیبت است که لازمه آن دعا برای ظهور است
 امام علی (ع): منتظر فرج الهی باشید و از لطف الهی مایوس نشوید و بدانید محبوب ترین کارها نزد خداوند انتظار فرج است

نکته : امام زمان زمانی ظهور می کند که :

الف) مردم از همه مکتب های غیر الهی و مدعیان برقراری عدالت در جهان نا امید شوند.

ب) با تبلیغ منتظران دل های مردم جلب ایشان باشد.

جامعه مهدوی } عدالت گستری } پیامبر (ص) : با ظهور امام عصر زمین پر از قسط و عدل...
 } آبادانی } [امام باقر (ع) : چنان میان مردم مساوات برقرار کند...
 } امنیت کامل } شکوفایی عقل و علم با عنایت امام زمان (عج)

اندیشه و تحقیق } فراهم شدن زمینه رشد و کمال ← مهم ترین ویژگی جامعه مهدوی که با آن }
 } تربیت فرزندان صالح } بندگی بهتر
 } خیرخواهی دیگران } رسیدن به هدف خلقت

این جمله را تحلیل کنید : «منتظران مصلح، خود باید صالح باشند».

کسانی که آن بینش انزواطلبانه را نسبت به یاران امام در عصر غیبت داشته باشند، انتظار آن ها نیز انتظاری غیر فعال یا منفی است، این گونه افراد، انتظار را بیشتر در دعا، گریه، زاری و اموری از این قبیل می بینند، اما کسانی که می کوشند خود را آماده ی همان کارهایی کنند که امام از آن ها خواهد خواست، انتظار مثبت یعنی آدم های فعالی هستند که در جهت تحقق خواسته های امام خود تلاش می کنند. آنان می کوشند جبهه ای از حق تشکیل دهند و همواره بر تعداد یاران خود بیفزایند و در عین فعالیت سازنده و مثبت با اشک و شوق و دعا و ندبه، ظاهر شدن امام را طلب می کنند.

درس دهم : مرجعیت و ولایت فقیه

"وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ..."

۱- دلایل وجوب کوچ کردن گروهی (نه همه) از مومنان (به ترتیب): ۱. تفقه در دین = فقیه ۲. انداز مردم (لیندروا قومهم) ۳. برحذر داشتن از نبایدها (یحذرون) پیامبر (ص) : حال کسی که از امام خود دور افتاده و به او دسترسی ندارد سخت تر از حال یتیمی است که پدر را از دست داده است. زیرا چنین شخصی، در مسائل زندگی حکم و نظر امام را نمی داند...

* منابع فقها در رابطه با استخراج احکام جدید : (۱) قرآن کریم (۲) سیره و سنت پیامبر و امامان

* مسئولیت های دوگانه امامت در عصر غیبت: (۱) مرجعیت دینی ← مرجعیت فقیه (توسط فقیهان واجد شرایط)
 (۲) ولایت ظاهری ← ولایت فقیه (توسط ولی فقیه)

* شرایط ولی فقیه یا رهبر (۱) مشروعیت ← دین : (۱) باتقوا باشد
 امام صادق (ع) : مَن كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَائِنًا لِنَفْسِهِ ، حَافِظًا لِدِينِهِ
 مخالفاً لهواه ، مطيعاً لأمره مولاة
 (۲) عادل باشد
 (۳) زمان شناس باشد ← آگاه به شرایط زمانه
 امام زمان خطاب به اسحاق بن یعقوب: و اما الحوادث واقعة فارجوا فيها الی رواة
 ← در مورد رویدادهای جدید به راویان حدیث مراجعه کنید
 (۴) با تدبیر و با کفایت باشد ← نقشه ی دشمنان را خنثی سازد
 (۵) شجاعت و قدرت روحی داشته باشد ← در مقابل تهدیدها بایستد
 (۲) مقبولیت ← مردم

نکته ۱ : مسلمانان در مسائل اجتماعی باید به فقیه مراجعه کنند ← لزوم تشکیل حکومت الهی و نفی طاغوت

نکته ۲ : اداره جامعه با یک مجموعه قوانین و یک رهبری امکان پذیر است، در غیر این صورت هرج و مرج و تفرقه پیش می آید.

نکته ۳ : تشکیل حکومت اسلامی در عصر غیبت به معنای ارائه ی یک الگو از حاکمیت دینداران است و فرصت آن را می دهد که آنچه برای ظهور لازم است فراهم گردد.

* وظایف رهبر

- ۱- تلاش برای اجرای احکام ← جلوگیری از خروج جامعه از مسیر قوانین الهی - اداره جامعه بر اساس دستورات الهی
- ۲- حفظ استقلال کشور ← با استقامت و بستن راه‌های سلطه - کشورهای بیگانه، همواره در صدد سلطه بر کشورهای دیگرند ← فشار اقتصادی
- ۳- تصمیم‌گیری بر اساس مشورت ← لازمه‌ی اداره جامعه و رهبری آن
- ۴- ساده زیستی ← با الگو قرار دادن اولیای دین ← "أَسْوَهُ حَسَنَةً"

* وظایف مردم

نکته: رهبر جامعه اسلامی، رهبری کسانی را بر عهده دارد که می‌فراهند در سایه قوانین اسلامی مسیر رستگاری را پیمایند.

- ۱- وحدت و همبستگی اجتماعی ← به رهبری امکان می‌دهد برنامه اسلامی را اجرا کند
- تفرقه ← تسلط سلطه گران - وحدت ← قوی ساختن کشور
- ۲- استقامت و پایداری ← برای رهبر فرصت مقابله با مشکلات را فراهم می‌کند
- ۳- افزایش آگاهی سیاسی و اجتماعی ← لازمه تصمیم‌گیری صحیح در برابر قدرت‌ها
- به‌گونه‌ای عمل کنیم که بیشترین ضربه را زده و کم‌ترین ضربه را بخوریم = تقیه
- ۴- مشارکت در نظارت همگانی ← رهبر مردم را پشتیبان خود می‌یابد و هدایت جامعه آسان‌تر می‌شود.
- در برابر گناه در جامعه همه‌ی مردم مسئول هستند
- ۵- اولویت به اهداف اجتماعی ← رهبر در اداره‌ی جامعه موثق‌تر خواهد بود.
- اولویت اهداف اجتماعی بر منافع فردی ← خرید کالای ایرانی

* نکات عهدنامه‌ی مالک اشتر در تبیین مسئولیت کارگزاران
* نداشتن تکبر با نظر در عظمت الهی زیرا: نداشتن تکبر تو را از سرکشی نجات می‌دهد، تندروی تو را فرومی‌نشانند

و عقلت را به جایگاه اصلی باز می‌گرداند.

- * دور کردن عیب‌جویان زیرا: مردم عیب‌هایی دارند که رهبر جامعه بیش‌تر از همه باید در پنهان کردن آنها بکوشد.
- * شتاب نکردن در پذیرش حرف سخن‌چین زیرا: در لباس نصیحت ظاهر می‌شود اما خیانتکار است.
- * مشورت نکردن با ترسو زیرا: در کارها روحیه‌ی تو را سست می‌کند
- * تفاوت گذاشتن میان نیکوکار و بدکار زیرا: در غیر اینصورت نیکوکار نسبت به کار خیر بی‌رغبت و بدکار به کار بد تشویق می‌شود.
- * توجه به طبقات محروم و تعیین گروهی برای تحقیق در رابطه با وضع آنان زیرا: این گروه بیش از دیگران به عدالت نیاز دارند.

* اگر با دشمنی پیمان سستی از پیمان شکنی غافل نباش زیرا: دشمن گاهی از ایم راه تو را غافلگیر می‌کند.

* نکات حدیث امیرالمومنین در رابطه با مسئولیت‌های رهبر و مردم:
+ ویژه انسانی‌ها +
* بزرگترین حقی که خداوند واجب کرده است حق رهبر بر مردم و حق مردم بر رهبر است
* این حق و مسئولیت آنها سبب ایجاد دوستی و الفت در میانشان و ارجمندی دینشان میشود
* حق زمانی در جامعه ارزشمند می‌شود که مردم و رهبر وظایف خود را انجام داده باشند

* تفاوت نظام دموکراتیک و نظام جمهوری اسلامی:
+ ویژه انسانی‌ها +
(۱) حکومت اسلامی بر مبنای قوانین اسلامی بنا می‌شود ← نظام مردم‌سالاری دینی
(۲) نظام دموکراتیک تنها خواسته‌های دنیوی مردم را مد نظر دارد و نسبت به ارزش‌های الهی بی‌اعتناست در حالی که هدف اصلی نظام اسلامی سعادت اخروی و عدالت اجتماعی است.

درس یازدهم: عزت نفس

ذلت ← شکست‌ناپذیری و تسلیم شدن

عزت ← شکست‌ناپذیری

"لَلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ، وَ زِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ" ← انسان عزیز

* آثار نیکی و گناه بر

۱- به ترتیب بر خورداری از پاداش افزون‌تر، نینشستن گرد ذلت بر چهره (عزیز در برابر گناه) معلول انجام عمل نیک عنوان گردیده است.

عزت انسان

"وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ" ← انسان ذلیل

۱- بر خورداری از جزاء الهی و نینشستن گرد ذلت و خواری بر چهره (ذلت در برابر گناه) معلول روی آوردن به گناه می‌باشد.

* راه‌های تقویت عزت نفس

۱- شناخت ارزش خود

- قرآن کریم: ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم... و بر بسیاری از مخلوقات برتری دادیم.
- حدیث: ای فرزند آدم، این مخلوقات را برای تو آفریدم و تو را برای خودم خداوند به انسان وعده دیدار داده و بهشتی به وسعت همه آسمان‌ها و زمین برایش آماده کرده است.
امام علی (ع): " إِنَّهُ لَيْسَ لَأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ، فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا "

۲- توجه به عظمت خدا و بندگی او

- خداوند سرچشمه همه عزت‌هاست ← برای رسیدن به عزت بندگی او لازم است (توحید عملی)
" مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا " (ع)
- امام علی (ع) در وصف کسانی که با بندگی خدا به عزت رسیده‌اند: «خالق جهان در نظر آنان عظیم است در نتیجه غیر خدا در چشم آنان کوچک است» (علت)
- امام علی (ع) در وصف کسانی که تسلیم خداوند هستند: «بنده کسی مثل خودت نباش؛ زیرا خداوند تو را آزاد آفریده است» (معلول)

نکته: نپوهانی و پوهانی بهترین زمان برای پاسخ منفی به تمایلات بر است، زیرا:

۱. هنوز به گناه عادت نکرده است ۲. فواسته‌های نامشروع در وجود او ریشه‌دار نشده است ۳. به بیان پیامبر به آسمان نزدیک تر است
نکته: شکست درونی مقدم بر شکست بیرونی است و علت گناه خود انسان است. ← اکثر مهربان و گناهکاران

* تمایلات انسانی: (۱) تمایلات عالی ← مربوط به بعد معنوی یا خود عالی ← پیرو به عقل و وجدان و نفس لوامه
(۲) تمایلات دانی ← مربوط به بعد دنیوی یا خود دانی ← پیرو به نفس اماره
بد نیستند، برای زندگی ضروری‌اند، حدشان را خدا می‌داند که در احکام مشخص شده است.

درس دوازدهم: پیوند مقدس

* رسول خدا (ص): محبوب ترین بنا نزد خداوند ازدواج است.

* علل یکسانی منزلت زن و مرد " مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا "

۱- ویژگی‌های فطری یکسان ۲- هدف خلقت مشترک

* علل تفاوت خلقت زن و مرد

۱- به هم نیازمند باشند بدون برتری کسی بر دیگری ۲- وظایف مختلف آن‌ها در خانواده برای ایجاد یک خانواده متعال

* اهداف ازدواج: (۱) پاسخ به نیاز جنسی ← ابتدایی ترین زمینه شکل گیری خانواده- از دوران بلوغ- اولین کشش بین دختر و پسر

آرامش روانی با پاسخ صحیح به آن

(۲) انس با همسر ← زن مبدا آرامش خانواده می‌باشد. این نیاز پس از بلوغ است = زندگی با دیگری

بی قراری و ناآرامی زن و مرد فقط با در کنار همسر بودن برطرف می‌شود.

" خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا "

(۳) رشد و پرورش فرزندان فرزند ← تحکیم بخش وحدت روحی زن و مرد می‌باشد، دوام وجود آن‌ها

" وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً "

(۴) رشد اخلاقی و معنوی ← وفاداری، مسئولیت پذیری، حسن خلق، ...

" جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً "

۱- مودت و رحمت زمینه‌ساز آرامش دورنی در خانواده است (ارتباط مورد ۲ و ۴)

* حفظ عفاف و پاکدامنی ← دوره ی بلوغ تا ازدواج حساس ترین دوره ی زندگی انسان

قرآن (۱) از دختران و پسران می‌خواهد قبل از ازدواج عفاف پیشه کنند تا خدا زندگی‌شان را سامان دهد.
(۲) در فکر رابطه ی پنهان و آشکار با جنس مخالف نباشند، که زیان آن تا ابد دامنگیر آنهاست و در نسل‌های آینده آن‌ها اثر می‌گذارد.

نکته: نظام هستی بر عدالت است. هر کس که می‌خواهد دیگران به خانواده‌اش نظر سوء نداشته باشد فور نیز باید اینگونه باشد

آخر آیه خوانند:

"وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا... إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ"
(آفرینش همتیانی از منزلت خود انسان نشانه‌ای برای اندیشمندان می‌باشد)

"وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ"
(اعطای فرزندان و روزی‌های پاک به آدمی عامل دوری از باطل و کفران نعمت می‌باشد)

* اولین و اصلی‌ترین معیار همسر شایسته با ایمان بودن او می‌باشد ← لازمه‌ی این انتخاب تسلط بر شور و احساس جوانی است.

* رضایت کامل زن و مرد برای ازدواج ضروری است و اگر عقدی به زور انجام گیرد باطل است و مشروعیت ندارد.

* امام علی در رابطه با لزوم مشورت با پدر و مادر در مورد انتخاب همسر (۱- علاقه و محبت به فرزند ۲- تجربه و پختگی) می‌فرماید:

حب الشی یعمی و یصم: علاقه و محبت اولیه چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند ← ضرورت اذن پدر برای ازدواج دختر
نکته: معاشرت‌هایی که منشأ هوس‌های زودگذر دارد درست نیست ← هر طرف می‌خواهد فور را بهتر نشان دهد ← سستی رابطه و پدایی
* اهمیت ازدواج به موقع در کلام پیشوایان

پیامبر اکرم (ص): کسی که ازدواج کند نیمی از دین خود را حفظ کرده است پس باید برای نصف دیگر آن از خدا پروا داشته باشد

پیامبر اکرم (ص): برای دختران و پسران خود امکان ازدواج فراهم کنید تا خداوند اخلاقتان را نیکو کند و در رزق و روزی آنها توسعه دهد و عفاف و غیرت آنها را زیاد گرداند.

امام صادق (ع): دو رکعت نماز شخص متاهل، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که شخص مجرد می‌خواند.

نکته: ازدواج یک نیاز طبیعی و برای پاسخ‌گویی به قانون فلقت انجام می‌شود.

نکته: بلوغ پنیسی و بعد از آن بلوغ عقلی از ملزومات ازدواج به موقع است ← نباید فاصله آن‌ها زیاده شود ← توصیه پیشوایان به ازدواج و دوری پدر و مادر از آداب و رسوم غلط

* ازدواج در زمان مناسب ← شادابی، سلامت، رشد طبیعی، احساس رضایت درونی

* پاسخ به نیاز جنسی به شیوه ناصحیح ← لذت آنی برخاسته از گناه، روح و روان را پژمرده می‌سازد و شخصیت را می‌شکند.